

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **D. K.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. I. R., advokátkou v K., proti odporcovi **Ing. J. K.**, bývajúcemu v K., zastúpenému JUDr. Ing. P. H., advokátom v K., **o zrušenie práva spoločného nájmu bytu**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15 C 427/2004, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. marca 2009 sp. zn. 1 Co 20/2007, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie odporcu **o d m i e t a .**

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľke do 3 dní náhradu trov dovolacieho konania v sume 124,85 € do rúk alebo na účet jej právnej zástupkyne JUDr. I. R., advokátky v K..

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I (súd prvého stupňa) rozsudkom z 11. októbra 2006 č. k. 15 C 427/2004-96 zrušil právo spoločného nájmu účastníkov konania k 4-izbovému obecnému bytu č. X nachádzajúcemu sa v K. na X poschodí na A. ulici č. X a za výlučnú nájomníčku bytu určil navrhovateľku; odporcovi uložil povinnosť z bytu sa vystáňovať do 15 dní od zabezpečenia náhradného bytu navrhovateľkou. O trovách konania vyslovil, že účastníkom ich náhradu nepriznáva. Pri rozhodovaní vychádzal predovšetkým z toho, že za trvania manželstva účastníkov konania bola s navrhovateľkou uzavretá zmluva o nájme predmetného bytu a účastníkom vzniklo právo spoločného nájmu bytu manželmi; že v dôsledku vyhrážok odporcu sa navrhovateľka spoločne s dcérou J. K., narodenou X, z tohto bytu odsťahovala do dcérinho družstevného bytu (21. decembra 1996), nie však v úmysle trvale opustiť predmetný byt; že manželstvo účastníkov konania bolo právoplatne rozvedené rozsudkom súdu prvého stupňa zo 16. mája 2001 sp. zn. 24

C 18/96 a že v súčasnej dobe s navrhovateľkou býva nielen dcéra, ale aj syn účastníkov konania J. K., narodený X. Na základe zistených skutočností mal súd za to, že boli splnené podmienky pre rozhodnutie súdu o zrušení spoločného nájmu bytu manželmi (§ 705 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka). Po zrušení práva spoločného nájmu bytu považoval určenie navrhovateľky za výlučnú nájomníčku bytu (§ 705 ods. 1 druhá veta Občianskeho zákonníka) za opodstatnené skutočnosťou, že navrhovateľka vedie spoločnú domácnosť s oboma deťmi účastníkov konania. Rozhodnutie o bytovej náhrade pre odporcu, ktorou podmienil povinnosť odporcu z bytu sa vysťahovať, založil súd na tom, že nemal jednoznačne preukázané také dôvody hodné osobitného zreteľa, na základe ktorých by odporcovi postačovalo náhradné ubytovanie, prístrešie alebo žiadna bytová náhrada. Výrok o trovách konania oprel o ustanovenie § 150 O.s.p., uvedúc, že rozhodnutie o zrušení práva spoločného nájmu bytu bolo v záujme oboch účastníkov.

Krajský súd v Košiciach (odvolací súd) na odvolanie oboch účastníkov konania rozsudkom z 12. marca 2009 sp. zn. 1Co 20/2007 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil a účastníkom konania nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd po doplnení dokazovania dospel rovnako ako súd prvého stupňa k záveru, že podmienky na zrušenie spoločného nájmu bytu súdom splnené boli: nedošlo k zániku práva spoločného nájmu bytu trvalým opustením domácnosti navrhovateľkou (dôvodom pre odchod navrhovateľky zo spoločnej domácnosti bolo správanie sa odporcu) ani dohodou účastníkov o zrušení tohto spoločného práva účastníkov. Pri rozhodovaní o ďalšom nájme (nájomcovi) bytu, vychádzal aj odvolací súd zo skutočnosti, že navrhovateľka býva spolu s dospelými deťmi v byte u dcéry, že vlastné bývanie nemá a že dospelý syn, ktorý je ako študent odkázaný na bývanie u rodičov, býva s navrhovateľkou (matkou) a pre vyhrotené vzťahy s otcom (odporcom) a odmietavý postoj syna k otcovi je spoločné bývanie syna s otcom vylúčené. Za správne považoval odvolací súd aj rozhodnutie súdu prvého stupňa ohľadne povinnosti odporcu byt vypratať až po zabezpečení náhradného bytu navrhovateľkou, pretože v prejednávanej veci nebol dôvod na aplikáciu § 712a ods. 8 druhá veta Občianskeho zákonníka. S poukazom na to, že v odvolacom konaní nemal ani jeden z účastníkov plný úspech, náhradu trov tohto konania odvolací súd nepriznal ani jednému z nich.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal odporca dovolanie. Navrhol rozsudok odvolacieho ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na nové konanie. V značne rozsiahlom dovolaní predovšetkým namietal, že v konaní pred súdom prvého stupňa bol vylúčený z realizácie svojich procesných práv, najmä práva navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k dôkazom protistrany. Tvrdil, že súd prvého stupňa okrem výsluchu účastníkov konania a svedka J. K. nevykonal žiaden dôkaz, na ktorý sa v odôvodnení svojho rozsudku odvolával (jednalo sa o listinné dôkazy, ktoré v dovolaní špecifikoval), že v zápisnici z 25. apríla 2006 je síce uvedené, že niektoré z týchto dôkazov boli vykonané (oboznámené), avšak že reálne ich súd prvého stupňa nevykonal, len ich formálne uviedol do zápisnice bez uvedenia textu týchto listín, ich obsahu. Obdobne že postupoval súd prvého stupňa i na pojednávaní uskutočnenom 11. októbra 2006 a že o vykonaní týchto dôkazov sa odporca dozvedel až z rozsudku súdu prvého stupňa, keď už nemal možnosť sa k nim vyjadriť. Uvádzané že namietal aj v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa, avšak odvolací súd sa s jeho dôvodmi v odôvodnení svojho rozsudku dostatočne nevysporiadal a nesprávny postup súdu prvého stupňa nekonvalidoval a rovnako ako súd prvého stupňa reálne žiadne oboznamovanie so súdnymi spismi, resp. listinami z týchto spisov nevykonal. Dovolateľ ďalej namietal, že v prvostupňovom aj odvolacom konaní rozhodovali vylúčení sudcovia (§ 237 písm. g/ O.s.p.). Vo vzťahu k sudkyňi JUDr. S., ktorá prejednávala a rozhodovala vec na súde prvého stupňa, uviedol, že svedok J. K. pred výsluchom nebol poučený podľa § 126 ods. 2 O.s.p., že sudkyňa odmietla verifikovať kópie písomných dokumentov predložených navrhovateľkou, manipulovala s obsahom zápisníc z pojednávaní uskutočnených 25. apríla 2006 a 11. októbra 2006, keď oboznamovanie s dôkazmi tam uvedenými sa reálne neuskutočnilo a že do odôvodnenia rozsudku citovala z trestného spisu ČVS ORP-726/01 účelovú výpoveď J. K. ml., že účelovo vyhodnotila dôkazy a odmietla vykonať akýkoľvek dôkaz navrhnutý odporcom. Zaujatosť sudcov odvolacieho súdu JUDr. L. C. a JUDr. Ľ. B. videl dovolateľ v tom, že v súvislosti s možnou mimosúdnou dohodou (zmierom), v zmysle ktorého účastník, ktorý by sa stal výlučným nájomcom bytu, by druhej strane vyplatil polovicu jeho trhovej hodnoty, sa k nemu správali diskriminačne (odmietli vykonať znalecké dokazovanie za účelom zistenia trhovej ceny bytu; nepripustili možnosť, že by aj navrhovateľka mala vyplatiť odporcu a jeho vlastný návrh v tomto smere odmietli). Vo vzťahu k JUDr. L. C. tvrdil aj manipuláciu so spisom 1Co 20/07 v spojitosti s originálom písomného dôkazu, ktorý do spisu založila navrhovateľka na pojednávaní 11. septembra 2008. Podľa tvrdenia dovolateľa

JUDr. E. B. manipulovala s obsahom zápisnice z 12. marca 2009, keď neoboznámila účastníkov so spismi tam uvedenými; že po tomto pojednávaní došlo aj k manipulácii s obsahom spisu 1Co 20/07, nakoľko doň pribudli niektoré zápisnice z konaní sp. zn. 24 C 18/96 a 13 C 179/02; že nepravdivo informovala orgány činné v trestnom konaní vo veci ČVS ORP-6294-OJP-KE-2009 „že navrhovateľka nepredložila odvolaciemu súdu na pojednávaní 11. septembra 2008 písomný dokument označený ako sťažnosť a nesúhlas so zmenou mena na nájomnej zmluve“, v dôsledku čoho vyšetrovateľ trestné oznámenie odmietol. Dovolateľ tiež namietal, že skutkové zistenia súdov obidvoch stupňov nemajú v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní a že súdy dostatočne neodôvodnili, prečo nevykonali ním navrhované dôkazy, čím konanie zaťažili tzv. inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Odporca napokon namietal aj na nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) súdom prvého stupňa a odvolacím súdom, argumentujúc, že v prejednávanej veci súdy namiesto § 708 aplikovali § 705 Občianskeho zákonníka.

Navrhovateľka vo svojom písomnom vyjadrení navrhla dovolanie odporcu ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) , zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto mimoriadnym opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje

proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovoláním odporcu je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozsudkov uvedených v § 238 O.s.p., proti ktorým je dovolanie prípustné; prípustnosť jeho dovolania preto z tohto ustanovenia nevyplýva.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O. s. p., ktoré ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O. s. p., dovolací súd sa neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p., teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným. Existencia ani jednej z uvedených väd však dovolacím súdom v konaní zistená nebola. Dovolací súd pripomína, že prípustnosť dovolania z hľadiska § 237 O.s.p. nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou v § 237 O.s.p., ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonom ustanovení skutočne trpí.

Vzhľadom na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zameril na skúmanie, či postupom odvolacieho súdu, resp. aj súdu prvého stupňa nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p., resp. či v konaní nerozhodol vylúčený sudca v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Táto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý

proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého slovenský preklad bol vyhlásený v oznámení Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb. Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov, najmä právo predniesť (doplniť) svoje návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom alebo svedkom a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci.

V sporovom konaní, o ktoré išlo aj v prejednávanej veci, platí dispozičná a prejednacía zásada. Účastníci sú v ňom povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania najmä tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti a označia dôkazné prostriedky (porovnaj § 101 ods. 1 O.s.p.) a sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení; len súd ale rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná (porovnaj § 120 ods. 1 O.s.p.). Účastník má tiež právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a ku všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.). Pokiaľ odporca v dovolaní namietal, že bol súdom prvého stupňa vylúčený z realizácie týchto procesných práv účastníka konania, treba uviesť, že namietal nedôvodne. Z obsahu zápisníc o pojednávaní pred súdom prvého stupňa takéto skutočnosti totiž nevyplývajú. Pokiaľ ide o navrhovanie dôkazov, odporca toto svoje právo realizoval aj na pojednávaní uskutočnenom 11. októbra 2006, jeho návrhy však súd prvého stupňa uznesením zamietol (č. l. 93 p.v. spisu). Svoje tvrdenie o odňatí práva navrhovať dôkazy spochybnil (poprel) aj sám odporca, keď v dovolaní viackrát vyjadril nespokojnosť s postupom súdu prvého stupňa, ktorý jeho návrhom na dokazovanie nevyhovel. Rovnako odporcovi nebolo odopreté ani právo vyjadrovať sa k vykonávaným dôkazom, napr. na pojednávaní 25. apríla 2006 sa vyjadroval k vierohodnosti výpovede svedka J. K. tak, že „je krivá, lživá, vymyslená“. V súvislosti s tvrdenou vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p. neobstojí ani názor odporcu, keď namietal chybné hodnotenie dôkazov. Dovolací súd uvádza, že v prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov (poznámka: dovolací súd sa hodnotením dôkazov nezaoberal) nejde totiž o dôvod, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa

§ 237 O.s.p. (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 42/1993). Nepripustnosť takeého dôvodu je daná charakterom dovolacieho konania, v ktorom sa už dôkazy nevykonávajú (porovnaj § 243a ods. 2 druhá veta O.s.p.), a tak ani neprislúcha dovolaciemu súdu, aby prehodnocoval dôkazy vykonané v základnom konaní. Nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov preto nezakladá vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolací súd sa v tejto spojitosti nezaoberal ani ďalšími jednotlivými námietkami dovolateľa, ktoré by mohli zakladať iba takúto – tzv. inú vadu konania. Treba zároveň zdôrazniť, že len tie dôkazy, ktoré sú pre posúdenie veci relevantné a môžu smerovať k zisteniu skutočností predvídaných skutkovou podstatou právnej normy, ktorú treba na danú vec aplikovať, sú pre súd podstatné. Návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania nie je súd viazaný a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy; posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (porovnaj § 120 ods. 1 O.s.p.), nie účastníkov konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993, v ktorom vysvetlil, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. V rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 125/1999 uviedol, že ak súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je prípustné, lebo to nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. Dovolací súd odkazuje aj na ďalšie svoje závery, ako sú zachytené na č. l. 11 a 12 tohto uznesenia (o nepoučení svedka J. K. etc.).

Pokiaľ odporca v dovolaní namietal, že nižšie súdy dostatočne neodôvodnili svoje rozhodnutia, teda nepreskúmateľnosť, ani táto jeho námietka neobstojí.

V zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby všeobecný súd sa stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov.

Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa cit. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecných záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania.

Podľa § 157 ods. 2 O. s. p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O. s. p.), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo (účastníka) a povinnosť (súdu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého jurisdikčného aktu (rozhodnutia). Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti, a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“), porovnaj napr. rozsudok vo veci García Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999, sťažnosť č.

30544/96, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1999-I] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESĽP teda nevyžaduje, aby na k a ž d ý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I). Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ a že „takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok opravného (odvolacieho) súdu“ (porovnaj uznesenie z 3. júla 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/03). Ústavný súd vo svojom uznesení z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. *Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia*“. Odvolací súd v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvého stupňa sa v princípe môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia podaného súdom prvého stupňa (porovnaj rozsudok Helle proti Fínsku z 19. decembra 1997, sťažnosť č. 20772/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-VIII).

Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa ako aj s jeho právnymi závermi, pre ktoré zrušil právo spoločného nájmu účastníkov konania k predmetnému bytu a za výlučného nájomcu bytu určil navrhovateľku, uložiac odporcovi povinnosť z bytu sa vysťahovať do 15 dní od zabezpečenia náhradného bytu

navrhovateľkou. Dostatočne podrobne a zrozumiteľne vysvetlil, ktoré skutočnosti v prejednávanej veci považoval za rozhodujúce a k akým záverom na ich základe dospel. Odvolací súd postačujúco a jasne vysvetlil, prečo nebolo možné vyhovieť námietkam odporcu. Podané odôvodnenie napadnutého rozsudku zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom dalo odpoveď na skutkovo a právne *relevantné* otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Okolnosť, že táto odpoveď neúspešného odporcu neuspokojuje, neznamená, že odôvodnenie nespĺňa parametre zákonného rozhodnutia v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p.; za odňatie možnosti konať pred súdom v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv či požiadaviek odporcu.

Možno zhrnúť, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Podľa dovolacieho súdu skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky; odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok požiadavky zákona na odôvodnenie rozsudku spĺňa.

Dovolateľ namietal tiež vadu podľa § 237 písm. g/ O.s.p., keď tvrdil, že vec prejednávali a rozhodli vylúčení sudcovia: JUDr. I. S. na súde prvého stupňa a JUDr. L. C. a JUDr. Ľ. B. na odvolacom súde, vo vzťahu ku ktorým uviedol viacero skutočností, pre ktoré deklaroval pochybnosti o ich nezaujatosti a nestrannosti. Tieto skutočnosti mali mať svoj základ v procesnom postupe uvedených sudcov, ale i mimo neho.

Dovolací súd preto osobitne skúmal, či nebol naplnený dovolací dôvod a teda i prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. g/ O.s.p. v tom, že by rozhodoval vylúčený sudca.

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá právna úprava skutočnosti, ktorá je pre vylúčenie sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to :

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo
2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo
3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Dovolací súd však vzal do úvahy i to že, pri výklade ustanovenia o vylúčení sudcov je treba vychádzať zo zásady prijatej judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej spravodlivosť nielen že musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná. Znamená to, že za vylúčeného by bolo možno považovať i takého sudcu, ktorý by síce bol bez pomeru k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, vzhľadom však na konkrétny spôsob konania (chovania) by bolo možno objektívne pochybovať o jeho nezaujatosti. Nestrannosť sudcu sa teda nechápe len ako subjektívny postoj – osobné presvedčenie sudcu, ale z objektívneho pohľadu, t.j. či sú dané dostatočné záruky vylučujúce akúkoľvek legitímnu pochybnosť o jeho nezaujatosti.

Dovolací súd po preskúmaní skutočností namietaných odporcom vo vzťahu k spomínaným sudcom prvostupňového a odvolacieho súdu dospel k záveru o nedôvodnosti aj tejto námietky odporcu. Niektoré z tvrdení dovolateľa sú v úplnom rozpore s obsahom spisu (o nepoučení svedka J. K., neodôvodnení nevykonania dôkazov navrhovaných odporcom v rozsudku súdu prvého stupňa, diskriminačnom prístupe sudcov odvolacieho súdu k odporcovi, manipulácii sudcov s obsahom spisov). Pokiaľ dovolateľ tvrdil, že sudcovia v rozpore s obsahom zápisníc z pojednávanií riadne neoboznámili všetky písomné dôkazy z iných spisov, treba uviesť, že ani prípadné preukázanie tohto tvrdenia by bez ďalšieho ešte nezaložilo pochybnosti o ich nezaujatosti. Rovnako neobstojí ani námietka odporcu týkajúca sa podľa jeho názoru nepravdivého informovania orgánov činných v trestnom konaní, ktorú informáciu JUDr. Ľ. B. podala až po vyhlásení rozsudku odvolacieho súdu.

Dovolací súd v postupe namietaných sudcov nezistil znaky nejednoznačnosti či protirečivosti z hľadiska zákona; z preskúmaného vedenia konania nevyplývajú prejavy svojvôle. Z tvrdení odporcu a ani z obsahu spisu objektívne nevyšla najavo existencia žiadneho z právne relevantných vzťahov uvedených v § 14 ods. 1 O.s.p. (t. j. pomer dotknutých sudcov k veci, účastníkom ani ich zástupcom).

Dovolací súd nepovažoval pritom za rozhodujúce, že odporca s namietaním zaujatosti voči JUDr. I. S. neuspel v odvolaní, ale osobitne námietku posúdil pre toto dovolacie konanie (porovnaj m.m. R 59/1997). Dospel pritom k záveru, že túto sudkyňu nie je dôvod považovať za vylúčenú z prejednávania a rozhodovania danej právnej veci. Rovnako to platí aj u sudcov odvolacieho súdu JUDr. L. C. a JUDr. E. B.. Treba osobitne poznamenať, že správne nebola námietka odporcu voči JUDr. I. S. predložená nadriadenému súdu, keďže sa námietka zaujatosti týkala len okolností, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci (§ 14 ods. 3 O.s.p.), kedy súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa v zmysle § 15a ods. 5 O.s.p. vec nadriadenému súdu nepredkladá (to, že sudkyňa JUDr. I. S. na pojednávaní uskutočnenom 25. apríla 2006 poučila odporcu, aby kládol otázky, ktoré súvisia s vecou a sú podstatné, potom čo odporca navrhol vypočuť svedka – syna účastníkov na detektore lži alebo urobiť svedkovi mapu mozgu, nie je znemožnením kladenia otázok svedkovi, ale správnym poučením účastníka a *riadnym vedením pojednávania* zo strany uvedenej sudkyne, ktoré plne zodpovedá ustanoveniu § 126 ods. 3 tretej vety O.s.p.).

K dovolateľovej námietke, ktorou napáda právne posúdenie veci, dovolací súd poznamenáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) je síce prípustným dovolacím dôvodom (ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné), samotný tento dôvod ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu; pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu a preto ani zohľadniť prípadné vecné

nesprávnosti rozhodnutia. V dôsledku toho by posúdenie, či súdy (ne)použili správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretovali alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodili (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo). Rovnako ako dôvod, že rozhodnutia súdov obidvoch stupňov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ani dôvod, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), nezakladá zmätočnosť rozhodnutia.

Nakoľko prípustnosť dovolania odporcu nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p. a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti dovolania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

V dovolacom konaní úspešnej navrhovateľke vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti odporcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.). Navrhovateľka náhradu trov dovolacieho konania uplatnila a ich výšku vyčíslila. Dovolací súd v zhode s doterajšou praxou vzal zreteľ k tomu, že právna zástupkyňa navrhovateľky zastupovala túto účastníčku už v konaní pred oboma nižšími stupňami súdov. Navrhovateľke preto priznal náhradu trov dovolacieho konania iba za dva úkony právnej služby advokáta, ktoré úkony vznikli vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu zo 4. júna 2009 (prvý úkon) a vyjadrenia k doplneniu dovolania z 2. marca 2011 (druhý úkon). Odmena advokáta je vo výške 1/13 výpočtového základu (§ 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ďalej len „vyhláška“) za každý z týchto úkonov, čo pri prvom z nich predstavuje sumu 53,49 € a pri druhom 57 €. K odmene priznal dovolací súd podľa § 16 ods. 3 vyhlášky náhradu výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné (režijný paušál) vo výške 6,95 € v spojitosti s prvým úkonom a 7,41 € v spojitosti s druhým úkonom. Zvýšenie odmeny a režijného paušálu o daň z pridanej hodnoty (§ 18 ods. 3 vyhlášky) dovolací súd nepriznal z dôvodu, že advokátka navrhovateľky neosvedčila, že je platiteľom tejto dane. Spolu teda náhrada trov dovolacieho konania predstavuje sumu 124,85 €.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. októbra 2011

JUDr. Milan D e á k, v.r.

predseda senátu

Za správnosť:

Hrčková Marta